

LIJKEN BLIJVEN SCHIJNEN

Edward Berengoltz, 28-09-2020

De schuifdeuren van de bibliotheek sloten zich geruisloos achter hem. Maarten veegde vlug zijn neus af met zijn zakdoek en liep rustig naar binnen. Het was woensdag, en dat betekende dat de leesclub van welke Maarten lid was bijeenkwam. De leden (sans Maarten) noemden zichzelf 'Het Genootschap van de Veer', hetgeen hem enkel pretentiefus voorkwam. Ooit had zijn vrouw hen ingeschreven, en hij had zich mak bij die ontwikkeling neergelegd. Sinds haar overlijden enkele jaren terug had hij sowieso weinig veranderd aan zijn leven. Hetzelfde sjofele appartement, dezelfde baan. Kinderen of huisdieren — tot een bepaalde leeftijd was er amper verschil, vond hij — hadden de twee niet gehad. In feite beleefde hij weinig plezier meer aan de bijeenkomsten, maar uit gewoonte bleef hij wekelijks verschijnen. Deze week was hij echter te laat. Vanochtend had hij namelijk enorm lopen snotteren, en zijn keel prikte onaangenaam. Op het laatste moment had hij toch maar besloten om naar de bibliotheek te gaan. Men zou zich mogelijk zorgen maken als hij niet zou opdagen en aan zulke aandacht had hij allerm minst behoefte. Met als resultaat dat hij laat was gearriveerd. Hoewel het hele genootschap hem weinig bekoorde, hechtte Maarten wel waarde aan stiptheid. Dit kon nog wel eens een vervelende dag worden.

Hij liep de hoek om, de paar treden af, en bereikte de club, in een kring gezeten. Vijf paar ogen starden hem aan. Daniël was de eerste die vriendelijk knikte ter begroeting. Maarten knikte beleefd doch emotieloos terug en nam plaats op de lege stoel naast hem. Daniël was een aimabele, jonge geschiedenisleraar werkzaam bij de middelbare school om de hoek. Na zijn promotie, welke naar eigen zeggen neerkwam op een slaapverwekkende dissertatie over de Opiumoorlogen ("Maar genoeg over mij!"), had hij anderhalf jaar door Zuidoost-Azië gereisd eer hij, in Maartens woorden, bij zinnen kwam en terugkeerde naar huis. Maarten mocht hem wel, al vond Daniël zijns inziens wel nét te vaak de gelegenheid om nét te lang te vertellen over weinig interessante feitjes over waar hij geweest was.

Tegenover Maarten zetelde het corpulente lichaam van Frank, die hem een glimlach toeschoot van onder zijn borstelige walrussnor. Hij kopieerde het gebaar. Frank was een forse man van Maartens leeftijd, en ongeveer de enige persoon van de leesclub met wie hij kon opschieten. Ze hadden best wat gemeen: ook Frank had geen vrouw meer, al was de zijne niet overleden maar van hem gescheiden ten faveure van een atletische kerel die in de rechtsbijstand werkte. Ook was beider favoriete Nederlandse auteur Couperus. Hun betrekkingen waren sinds twee maanden echter op een lager pitje gezet nadat Frank Maarten bij hem thuis op de koffie had uitgenodigd. Het bezoek was in de eerste instantie zeer plezant verlopen — Frank zou zich ongens hebben gegeten aan de door zijn gast meegebrachte gebakjes, had Maarten niet de tegenwoordigheid van geest gehad om de taartjes in aantal te beperken. Toen bleek Franks appartement een tweede inwoner te hebben, wiens bestaan de man tot dusver had verzwegen. Hij had namelijk een zoon, Reinier genaamd, over wie hem zijn vrouw de voogdij bij de scheiding had afgestaan met slecht verhulde opluchting. Reinier was zeven jaar oud, enigszins achterlijk, en onderhield een verzameling slakkenhuisjes. Bovendien was hij weinig gesteld op bezoek, hetgeen op akelige wijze duidelijk werd toen een onwelriekende geur de twee heren bereikte vanuit de hoek van het vertrek. Reinier, zijn gezicht voorzien van een natte grijns daar hij niet bij machte was zijn speekselvloed te beheersen, had klaarblijkelijk een grote plantenpot gebruikt als kamerpo. Op dat moment had Franks hoofd een intrigerende auberginekleur aangenomen, en Maarten had oprecht met hem te doen gehad. Hij besloot nog een halfuur te blijven voor een tweede koffie, maar de resterende helft van zijn chocoladegebakje bleef onaangeroerd.

Maarten keek de kring rond en zijn blik kruiste die van Annemarie, naar wie hij ook maar knikte. Ze lachte breed en tikte driemaal op haar horloge. Hij wist dat ze het niet serieus bedoelde, maar toch. Zoals zijn leraar Duits hem zelden had nagelaten mede te delen: *zu spät ist*

zu spät. Annemaries roofvogelige gelaatsuitdrukking niettegenstaande was zij best een aardige dame. Ze herinnerde Maarten zelfs een beetje aan zijn wijlen vrouw; dier neiging tot eindeloze kletspartijen was nauwelijks geëvenaard. Ook Annemarie hoorde zichzelf graag praten. Het enige aan haar wat even ampel was als haar vermogen tot oreren in het luchtledige was haar wulpse boezem. Het was wel precies dat geouwehoer dat Maarten ervan weerhield om af en toe een praatje met haar te houden. Een kort 'hallo, hoe gaat het' kon er bij haar niet in. Maar, vond hij, het moest gezegd: best een aardige dame. Dikwijls kwam Annemarie samen met haar vriendin Silvia ("met twee i's"), wier gezicht er altijd uitzag als een impressionistisch landschap. Maarten ergerde zich mateloos aan de hoeveelheid schoonheidsproducten die zij aanbracht. Het resultaat sierde haar weinig. Dat gezegd hebbende had hij éénmaal de gelegenheid gehad om haar natuurlijke gelaat te aanschouwen. Daniël was, inhakend op een obscure verwijzing in het boek dat ze destijds lazen, van wal gestoken over de handel in Afrikaanse slaven door de Portugezen. Om tot op heden onduidelijke redenen had het verhaal Silvia dusdanig aangedaan dat ze binnen een halve minuut snikkend in haar stoel zat. Niet veel later was een weelde aan mascara over haar gezicht gevloeid. Ze verontschuldigde zich en verdween enkele minuten naar het toilet. Toen ze terugkwam, had ze kennelijk besloten dat haar enige redmiddel was om haar gezicht volledig schoon te vegen, zodat de rest van het genootschap haar natuurlijke uiterlijk kon bewonderen. Maarten was van mening gebleven dat haar make-upgebruik volstrekt overdadig was. Maar, te harer verdediging, zonder was ze evengoed afzichtelijk.

Ten slotte was er Caesar, een vrij wonderlijk aanhangsel van het leesclubje en tevens het nieuwste lid. Hij had zich verleden jaar laten ombouwen tot vrouw, met welk feit hij graag te pronk liep; Maarten vermoedde omdat het qua uiterlijk geenszins duidelijk was. Tegenwoordig ging nochtans het gerucht dat hij van plan was de operatie ongedaan te laten maken. Maarten vermeed contact met Caesar alleen al vanwege de onvermijdelijke voornaamwoordenproblematiek. (Een knakker met een baard is geen 'zij'.) Aanvankelijk docht dit hem oneerlijk tegenover Caesar — de psychologische afwijking was immers ook diens eigen schuld niet — totdat hij besepte dat dit hem eigenlijk geheel niets kon schelen.

"Je bent er."

Maarten schrok. Wanneer Trien zich niet bewoog, versmolt zij binnen enkele tellen met het interieur. Haar frêle verschijning stond op uit haar stoel en zette haar bril op, die aan een koordje aan haar nek hing. Trien was hier bibliothecaresse en tevens voorzitter van het leesclubje. Iemand bij de directie had het kennelijk amusant gevonden om de meest slaapverwekkend klinkende medewerker aan te stellen als hoofd van het gezelschap. Of wellicht had niemand anders een dusdanig saai leven om zijn tijd aan zoiets te verdoen. Trien was kort en dun met een bos warrig grijs haar op haar smalle gezicht dat bezig was haar binnenoer te koloniseren. Ze zag er in alle opzichten uit als een gebruikte plumeau. Maarten wist niet zo goed wat hij moest antwoorden op haar opmerking.

"Inderdaad," besloot hij ten slotte.

"Goed. Dan kunnen we beginnen."

Het daaropvolgende uur verliep volgens de richtlijnen volstrekt oninteressant. De gebruikelijke mensen hadden wat te zeggen over het boek dat ze aan het lezen waren. Daniël verweefde een vertoog over de Rode Khmer in zijn relaas waar niemand om had gevraagd, Silvia werkte driemaal haar lippenstift bij, en Annemarie besloot de bijeenkomst met een volkomen ongerelateerde verhandeling over wie zij in de supermarkt tegen was gekomen bij de spitskolen. Blij dat het feest er voor deze week weer op zat stond Maarten als eerste op en begaf zich richting de koffieautomaat. Hij placht altijd een kop koffie te drinken na de bijeenkomst, min of meer als beloning voor zichzelf voor het wakker blijven, en vandaag zou niet anders zijn. Annemarie en Silvia praatten in de kring nog na met Caesar, al vermoedde Maarten dat het gespreksonderwerp allesbehalve boeiend was. Daniël had iedereen gedag gezegd en was weggesnel, daar hij een

vergadering op school had. Trien was ogenschijnlijk verdwenen, wat evengoed kon betekenen dat ze nog in haar stoel zat.

"Smaakt-ie?"

Frank was ineens naast Maarten komen staan. Dit was de eerste keer sinds het voorval bij hem thuis dat hij Maarten aanschoot.

"Prima." In werkelijkheid smaakte automaatkoffie naar rioolwater.

"Mooi, mooi..."

Ongemakkelijke stilte.

"Zeg," vervolgde Frank met enige weifeling, "gaat alles goed?"

Maarten keek de kalende man aan. De manier waarop de vraag was gesteld suggereerde dat iets aan hem de indruk had gewekt dat het niet goed ging. Er was vast een naam voor dit soort retoriek maar hij kon er niet op komen.

"Prima," herhaalde hij. "Hoezo dan?"

"Wel, ik kan me niet herinneren dat je ooit verlaat was. Ik dacht, misschien is er iets."

"Ah. Nou, nee."

"Mooi, mooi..."

Nog een stilte.

"Nou, goed dan," besloot Frank maar, "fijn dat het, ehm, goed gaat. Ik ga er maar eens vandoor denk ik."

Hij maakte aanstalten om zich om te draaien, maar in een opwelling van welwillendheid besloot Maarten de man gerust te stellen.

"Dat van vorige keer. Kan gebeuren. Ik vind het echt niet erg. Ik begrijp ook dat je nooit iets had verteld."

"Heus?" vroeg Frank. Hij leek enigszins opgebeurd.

"Ja. Ik ken het gevoel."

"Heb jij ook iemand in de familie die, eh... je weet wel."

"Nee."

"O."

Opnieuw volgde een stilte.

"Tja, ik denk dat het niet zo handig is als we nog bij mij afspreken eerlijk gezegd."

"Ja," zei Maarten, "daar heb je wel gelijk in." Hij wachtte even of Frank wellicht te kennen zou geven dat het gesprek wat hem betreft wel afgelopen was. Allicht gebeurde dat niet. Maarten zuchtte intern en vervolgde, "Wellicht is bij mij een beter idee."

"Ah nou, ik wil je echt niet tot last zijn, hoor."

Dit vond Maarten dan weer ergerlijk. Vraagt hij er praktisch om, en zegt hij nee. Wel, nu ging het gebeuren ook.

"Schei uit. Ik ben over een uur of twee wel vrij. Schikt dat?"

"Nou als je erop staat..."

Maarten wachtte geduldig tot Frank een minder nutteloos antwoord zou geven.

"Ja, tuurlijk, prima, nee, om half vier is goed. Leuk!"

"Hier is mijn adres."

Maarten pakte een papiertje van de balie bij de ingang van de bibliotheek en pende zijn adres neer. Zijn handschrift was keurig cursief en zonder smet. Ook dat had hij te danken aan zijn leraar Duits.

"Bedankt! Tot straks dan."

De twee schudden de handen en Frank verliet de bibliotheek. Maarten goot het laatste restje koffie naar binnen, deponeerde het plastic bekertje in een vuilnisbak, en ging eveneens op huis aan.

Buiten miezerde het. Het was net niet genoeg om de moeite van het vasthouden van een paraplu te rechtvaardigen, maar na vijf minuten was je haar toch echt nat. Maarten stelde zich voor wat

dit met Silvia's gezicht zou doen. Hij keek omhoog. Het wolkendek was een egaal askleurige deken. Hij snoot zijn neus in zijn zakdoek en schraapte zijn keel. Dit ging niet de goede kant op. Wellicht kon hij Frank beter afbellen. Dat zou hij thuis wel doen. Die man had immers ook tijd nodig om zelf thuis te komen. Zijn werk echter... Ziekte moest officieel ruim van tevoren worden gemeld, dus dat kon beter direct.

Hij stapte thans de groene telefooncel op de hoek in en draaide het nummer van zijn werk. Maarten werkte als administratieklerk vier dagen in de week bij een verzekeringsmaatschappij. Zijn dagelijkse bezigheden bestonden voornamelijk uit het overhevelen van gegevens op door cliënten ingevulde formulieren naar digitale bestanden op de computer. Het was volstrekt geestdodend maar dat stoorde hem niet per se. De computer waarmee hij werkte echter wel. Het ding was traag en weigerde vaak te functioneren. Soms verscheen op zijn scherm een venstertje met de woorden 'kritieke fout'. Dat was het signaal dat het apparaat besloten had om zijn diensten te staken en uit te vallen, wat niet alleen betekende dat het meeste van Maartens voorgaande werk verloren was gegaan, maar ook dat hij het komende uur kon trachten om het onding weer aangezwengeld te krijgen. Eenmaal aan de praat gekregen deed de computer meestal wel enige tijd weer wat er van hem gevraagd werd. Het record hiervoor stond op achttien dagen. Toen was er een stroomstoring in drie naburige postcodes.

Een collect call ging hem niet worden, dacht Maarten, dus hij gooide de benodigde hoeveelheid kleingeld in het apparaat. Hij had er nu nog maar één muntje over. De telefoon ging over. Al spoedig nam een vrouw op.

"Hallo, met Welmoed van Schelfje van Eenvoud Verzekeringen?"

"Dag, telefoniste?"

"Pardon?"

"Ik ben het, Maarten."

"O! Ach, doe niet zo flauw, man. Waarom bel je op je vrije dag?"

"Volgens mij raak ik verkouden."

"Oei, alweer? Verleden maand was je ook al anderhalve week weg."

"Daar lijkt het op. Kun je me doorverbinden met mijn afdelingschef?"

"Ja, moment. Al moet ik je wel waarschuwen dat hij in een slechte bui is. Jeetje Maarten, je weet je momenten wel uit te kiezen."

"Dankjewel."

Tien seconden gingen voorbij, toen nog tien, toen een minuut. De telefoon produceerde een waarschuwingston. Met tegenzin wierp Maarten zijn laatste muntje in de gleuf. Nog steeds wachtte hij. Van buiten tikte een man ongeduldig op de deur van de telefooncel. Hij vroeg met een gebaar of het nog lang zou duren. Maarten haalde zijn schouders op en keek weg.

"Hallo?"

"Ja, goedemiddag, met Maar—"

"Wat krijg ik nu te horen? Kom je weer niet opdagen?"

"Wel, meneer, ik voel me nogal—"

"Kom zeg, Haverdam, je hebt dit jaar zowat meer absentiedagen geïnd dan werkdagen gedraaid!"

"Maar ik kan er toch ook niets aan—"

"Luister eens, je kost het bedrijf meer geld dan me lief is! En laten we wel wezen, een goed getrainde aap kan jouw werk doen."

De telefoon begon weer te piepen.

"Maar—"

"Ik stel voor dat je morgen komt, Haverdam, anders mag je je hokje komen leeghalen."

"U kunt— hallo? Hallo?"

Verbinding verbroken. Ook dat nog. Woedend smet Maarten de hoorn tegen de wand van de cel, waarna deze hulpeloos aan zijn draadje bengelde als een apathische bungeejumper. De naam des Heren werd enkele malen ijdel gebruikt. Als hij meer geld had gehad, had Maarten die

ellendige vrek eens een Catilinarisch geraas in het oor getetterd. Hij beende nog nasmeulend de telefooncel uit.

"Hé, waar denk je dat je mee bezig bent?!" riep de man die had staan wachten hem na.

"Vermaledijde schurft hond..." mompelde Maarten zonder om te kijken.

De aanhoudende motregen werkte enigszins kalmerend terwijl hij zich naar huis bewoog. Het was minder dan tien minuten lopen, maar dit was zijn minst favoriete stuk. Rechts voor hem verrees een immens flatgebouw dat enkele jaren terug was opgeleverd. Voorheen had zich op die plaats een grasveldje bevonden waar zijn vrouw en hij plachten te wandelen. Voordat ze door de kanker was geveld allicht. Aan de overzijde van het reusachtige complex was men reeds in de weer met nieuwbouw.

Terwijl hij de toren naderde, poogde Maarten zijn gedachten op orde te brengen. Frank moest hij zeker afbellen; hij moest maar een bad nemen en met thee in bed gaan liggen wilde hij morgen nog op zijn werk kunnen verschijnen. De besnorde medeleesfanaat had een teleurstelling te incasseren, maar het ware zo. Hij was nog steeds boos op zijn baas. *Rustig*, maande hij zichzelf aan. Hij dacht terug aan de bibliotheek. Een van haar vleugels had een schitterend gewelfd plafond dat Maarten kon waarderen. Onwillekeurig deed het hem bovendien altijd denken aan kennis die hem op de lagere school in was gestampt.

"Het meervoud van gewelf is met een v," zei hij in zichzelf. "Graaf behoudt zijn f."

Zo liep hij door, nu geconcentreerd op arbitraire dingen die hij ooit op school had geleerd.

Zijn, worden, blijken.

Hij passeerde een vrouw met kindervagen. Erin lag een baby die het op zijn moeder gemunt leek te hebben en, wat deze ook probeerde, weigerde om zijn gekrijs te staken. Maarten háatte het geschreeuw van zuigelingen. Hij liep gauw door teneinde een zo groot mogelijke afstand tussen hem en de lawaaïge foltering te creëren. Hij niesde. En opnieuw. En nog eens. Hij hield eventjes halt om zijn neus te snuiten alvorens met stevige tred door te banjeren.

Lijken, blijven, schijnen.

Hij naderde het flatgebouw. Daarginds was de hoofdingang. Erboven stond in lelijke letters de naam van het complex. Een bordje dat colporteurs niet welkom waren. Een eskader aan brievenbusjes. Plotsklaps weerklonk een gesmoorde kreet. Verbaasd bleef Maarten staan. Hij keek achterom; de vrouw en haar duivelsgebroed waren amper nog in zicht. Bovendien leek het geluid van voren te komen, en wel uit het steegje tussen de flat en het gebouw ernaast, waar enkele afvalcontainers stonden.

Dunken, heten, voorkomen.

En inderdaad rende nog geen seconde later een man pijlsnel uit het steegje vandaan. Zijn gezicht was verborgen onder een capuchon, maar hun blikken kruisten elkaar een kort ogenblik voordat de man de weg over snelde en de benen nam. Dat zag je ook niet vaak. Maarten had geen idee wie de man was. Stomverbaasd keek hij hem na. Toen herinnerde hij zich weer wat hij aan het doen was. Dit hielp weinig om tot rust te komen.

Zijn, worden, blijken.

Maarten liep door en passeerde het steegje. Een dozijn passen later hield hij stilstand. Daar was toch echt iets raars aan de hand. Met enige tegenzin besloot hij toch maar een kijkje te nemen. Hij liep terug en sloeg linksaf het steegje in. Wat een onzinnige beslissing, hier was duidelijk niets.

Lijken, blijven, sch—

Toen hij zich om had gedraaid om terug te lopen stokte de adem ineens in zijn keel. Voor hem lag een vrouw languit op de grond. De helft van haar lichaam lag in een benarde positie onder een container, maar haar hoofd en schouders staken eronder vandaan. Haar gehele gezicht was bebloed. Maarten sloeg het tafereel met openhangende mond gade.

"Help," bracht ze uit. Bloed gutste rijkelijk uit haar mond.

Maarten hurkte naast haar neer en zag meteen dat het goed mis was. Haar keel was doorgesneden. Ze had hoogstens een paar seconden te leven, schatte hij. Hij wist niet wat hij moest zeggen.

"Hoe heet u?"

"Marjo," wist de vrouw te stamelen. Ze probeerde zich te verroeren maar het lukte niet.

Maarten merkte dat haar bloed zich met het regenwater vermengde in een donkere plas op de grond en deed een stap ervandaan. Er was niets wat hij kon doen, maar hij bedacht zich dat hij wellicht de politie diende te bellen. Alleen was zijn kleingeld op. Zijn tweede gedachte was dat hij hier het beste zo snel mogelijk vandaan kon geraken. De vrouw was zo goed als dood, en hij wilde vooral niets te maken hebben met hele incident. De politie zou er spoedig toch wel zijn.

Maar dat kon hij toch niet maken? Aan de andere kant, hij leefde nog, en zijn eigen situatie leek hem thans toch wel belangrijker dan de hare. Aangedaan maar trachtend helder te denken dook hij schichtig het steegje uit, links en rechts kijkend om te kijken of niemand hem had opgemerkt. Dit leek inderdaad zo te zijn. Hij controleerde zijn schoenzolen en de zoom van zijn broek. Op wonderbaarlijke wijze was het hem gelukt om alle bloed te vermijden.

Zo nonchalant mogelijk vervolgde hij zijn weg naar huis. In werkelijkheid zag hij eruit alsof hij onlangs had leren lopen. Hij nam een andere route dan gebruikelijk en bereikte een kwartier later zijn voordeur. Hij opende haar en ging snel naar binnen. Blijkbaar was hij vergeten om zijn huis op slot te doen toen hij was weggegaan. Welja, het afgelopen decennium was dit wel vaker voorgevallen, en niemand had ooit ingebroken. Nu had hij ook weinig dat het stelen waard was, maar dat terzijde.

Hij lag een uur later in een heet bad terwijl de regen, die steeds feller was geworden, hard tegen het huis timmerde. Frank had terneergeslagen geklonken over de telefoon, maar gezegd dat hij het wel begreep. Hij wilde zelf ook niet worden aangestoken. Over de vermoorde vrouw had Maarten niets gezegd, en hij probeerde om niet aan haar te denken. Wel nam hij zich voor om 's avonds naar het journaal te kijken. Opnieuw moest hij niezen. Als het morgen maar goed ging op het werk.

Vanaf de andere kant van het appartement klonk het geluid van gebroken glas. Wat was dat nu weer?

"Hallo?" zei Maarten. Debiele vraag. Hij kon zo bij Frank intrekken als Reiniers speelkameraad.

Hij klom uit het bad, droogde zich snel af, en gooide een badjas over zich heen. Op zijn hoede kwam hij de badkamer uit. Het geluid was uit de keuken gekomen meende hij.

Inderdaad: op het aanrecht en de keukenvloer lagen scherven glas. Zijn ruit was ingeslagen. Sterker nog, er zat een gapend gat in.

"Wat..."

Nog een geluid. Pijlsnel draaide Maarten zich om. Zijn hart maakte een salto in zijn keel. Voor hem stond de man die hij uit het steegje had zien sprinten. In zijn hand hield hij een groot mes vast.

O geweldig, dacht Maarten. Dit kon er ook nog wel bij.